

Toezichtarrangement Waarderingskamer

---

november 2019

Inhoud

1 Doel en aanleiding nieuwe visie	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doelstelling	2
1.3 Leeswijzer	2
2 De Waarderingskamer	3
2.1 Uitgangspunten van de Wet WOZ en de Kaderwet ZBO	3
2.2 Samenstelling van de Waarderingskamer	3
2.3 De taken en bevoegdheden van de Waarderingskamer	4
3 De ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van Financiën	5
3.1 De ministeriële verantwoordelijkheid voor het taakveld	5
3.2 De ministeriële verantwoordelijkheid voor de Waarderingskamer	5
4 Toezicht algemeen	7
4.1 Informatie die de minister ontvangt	7
4.2 De kwaliteitsbeoordeling van de aangeleverde informatie door de minister	7
5 Conclusie en Afspraken	8
5.1 Conclusie	8
5.2 Afspraken	8
BIJLAGE 1 Informatieverstrekking	9
BIJLAGE 2 Begrotingsregels Waarderingskamer	11
BIJLAGE 3 Controleprotocol financiële verantwoording Waarderingskamer	13

1 Doel en aanleiding nieuwe visie

1.1 Aanleiding

Rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) oefenen een publieke taak uit en worden hiervoor gefinancierd met publiek geld. Een minister moet toezicht houden op een rechtmatige besteding van dat publieke geld en op het functioneren en presteren van een RWT. De minister blijft hier uiteindelijk verantwoordelijk voor. Om deze verantwoordelijkheid waar te maken kan de minister gebruik maken van toezicht, waarbij hij ruimte dient te geven aan de RWT om zijn eigen verantwoordelijkheden te kunnen dragen. De wijze waarop de minister zijn toezicht gestalte geeft, dient hij vast te leggen in een toezichtvisie. Belangrijk is dat de minister transparant is over hoe hij zijn toezicht wil inrichten om zijn ministeriële verantwoordelijkheid waar te kunnen maken. Deze visie wordt vastgelegd in een toezichtarrangement.

RWT's kunnen tevens zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) zijn. Omdat een ZBO op afstand van de minister staat is de ministeriële verantwoordelijkheid weliswaar van toepassing, maar is de minister niet voor alle details in het doen en laten van een ZBO verantwoordelijk. ZBO's moeten in ieder geval voldoen aan dezelfde eisen van transparantie, rechtmatigheid en doelmatigheid die voor de hele openbare dienst gelden. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (hierna: Kaderwet ZBO) beoogt een heldere regeling van de ministeriële verantwoordelijkheid voor ZBO's te geven.

De Waarderingskamer is een publiekrechtelijke rechtspersoon op grond van de Wet waardering onroerende zaken en als zodanig een zelfstandig bestuursorgaan van het ministerie van Financiën.

1.2 Doelstelling

Dit toezichtarrangement ziet op de Waarderingskamer en het geeft uitvoering aan bovengenoemde ministeriële verantwoordelijkheid. De Waarderingskamer houdt toezicht op de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ) door gemeenten.

1.3 Leeswijzer

In dit toezichtarrangement komen achtereenvolgens aan de orde:

- de Waarderingskamer;
  - o de uitgangspunten van de Wet WOZ en de Kaderwet ZBO;
  - o de samenstelling van de Waarderingskamer;
  - o de taken en bevoegdheden van de Waarderingskamer;
- de ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van Financiën;
  - o de ministeriële verantwoordelijkheid voor het taakveld;
  - o de ministeriële verantwoordelijkheid voor de Waarderingskamer;
- toezicht algemeen;
  - o informatie die de minister ontvangt;
  - o de kwaliteitsbeoordeling van de aangeleverde informatie door de minister;
- conclusies en afspraken.

2 De Waarderingskamer

De Waarderingskamer controleert of alle Nederlandse gemeenten de Wet WOZ volgens de voorgeschreven regels uitvoeren. Verder houdt de Waarderingskamer toezicht op de uitvoering van de 'Basisregistratie waarde onroerende zaken' door de gemeenten. De missie van de Waarderingskamer is het bevorderen van het (maatschappelijke) vertrouwen in een adequate uitvoering van de Wet WOZ.

2.1 Uitgangspunten van de Wet WOZ en de Kaderwet ZBO

Op grond van de Wet WOZ bepalen gemeenten jaarlijks de waarde van onroerende zaken en stellen zij deze bij voor bezwaar vatbare beschikking vast. Het waardegegeven wordt door het rijk, de gemeenten en de waterschappen gebruikt ten behoeve van de heffing van verschillende belastingen. Daarnaast kan het waardegegeven sinds 1 januari 2010 ook worden verstrekt aan andere bestuursorganen op grond van een wettelijk voorschrift en aan aangewezen derden, zoals verzekeraars en aanbieders van hypothecair krediet, in het kader van de bestrijding van de vastgoedfraude. Sinds 1 oktober 2015 heeft de WOZ-waarde invloed op de maximaal redelijke huurprijs volgens het woningwaarderingstelsel. Met ingang van 1 oktober 2016 zijn de WOZ-waarden van woningen openbaar en voor iedereen in te zien via www.wozwaardeloket.nl. Hierdoor heeft de WOZ-waarde van woningen, naast de hierboven beschreven toepassingen, een bredere maatschappelijke functie gekregen.

De Wet WOZ en de daarop gebaseerde uitvoeringsbesluiten en ministeriële regelingen bevatten de voorschriften voor de waardebepaling en de waardevaststelling. De Wet WOZ legt de algemene verantwoordelijkheid voor de uitvoering en het gegevensbeheer bij het college van burgemeester en wethouders. De bevoegdheid om de individuele waarde van een onroerende zaak te bepalen en deze bij voor bezwaar vatbare beschikking vast te stellen, is geattribueerd aan de gemeenteambtenaar die is belast met de heffing van gemeentelijke belastingen.

Ook de samenstelling, de taken, bevoegdheden en verplichtingen van de Waarderingskamer worden in de Wet WOZ geregeld.

In de Kaderwet ZBO zijn de meest gebruikelijke instrumenten voor toezicht op en sturing van het beleid en beheer voor een ZBO neergelegd. Sinds 1 januari 2011 is de Waarderingskamer onder de Kaderwet ZBO gebracht en gelden de wettelijke bepalingen uit de Kaderwet ZBO ook voor de Waarderingskamer.

2.2 Samenstelling van de Waarderingskamer

De Waarderingskamer bestaat uit elf leden die worden benoemd door de minister van Financiën. Hij kan de leden ook schorsen en ontslaan. Deze leden kunnen, anders dan artikel 9 van de Kaderwet ZBO vereist, aan de minister ondergeschikte ambtenaren zijn. Deze uitzondering op artikel 9 is voor de Waarderingskamer gemaakt opdat alle belanghebbenden die de waardegegevens gebruiken voor de heffing van belastingen vertegenwoordigd kunnen zijn in de Waarderingskamer, waaronder de Rijksbelastingdienst.

Ingevolge artikel 5 van de Wet WOZ worden vier leden voorgedragen door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, twee leden door de Unie van Waterschappen en twee leden werkzaam bij de Rijksbelastingdienst.

Deze acht leden zijn derhalve aan de drie partijen verbonden die de waardegegevens gebruiken voor de belastingheffing. De leden worden op persoonlijke titel benoemd.

Verder heeft de Waarderingskamer drie onafhankelijke leden waaronder een voorzitter

De leden van de Waarderingskamer worden telkens voor een vaste periode van vier jaar benoemd. Tussentijds opgevallende plaatsen worden binnen de lopende benoemingstermijn vervuld.

Daarnaast kent de Waarderingskamer op grond van artikel 6 van de Wet WOZ drie adviserende leden, die worden voorgedragen door het InterProvinciaal overleg, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Financiën. Ook zij worden benoemd door de minister van Financiën. Voor hen geldt geen benoemingstermijn.

2.3 De taken en bevoegdheden van de Waarderingskamer

In de artikelen 4, 7 en 11 van de Wet WOZ zijn de taken en bevoegdheden van de Waarderingskamer opgenomen.

Toezicht

In artikel 4, tweede lid, van de Wet WOZ is opgenomen dat de Waarderingskamer toezicht houdt op de kwaliteit van de waardebepaling en de waardevaststelling van onroerende zaken, op de uitvoering van de Basisregistratie waarde onroerende zaken en op de overige in de Wet WOZ geregelde onderwerpen (te denken valt aan het verstrekken van waardegegevens aan belanghebbenden en derden).

De wijze waarop de Waarderingskamer toezicht houdt op de gemeenten wordt vastgelegd in een toezichtstrategie. Deze wordt minimaal één keer in de vijf jaren geactualiseerd en beschreven in een strategiedocument.

Adviestaak

Vervolgens is in artikel 4, derde lid, van de Wet WOZ weergegeven dat de Waarderingskamer gevraagd of ongevraagd de minister adviseert over zaken die verband houden met de inhoud en de toepassing van hetgeen bij of krachtens de Wet WOZ is bepaald.

Geschilbeslechting

Verder is in artikel 11, eerste lid, van de Wet WOZ bepaald dat geschillen tussen afnemers en gemeenten voorgelegd kunnen worden aan de Waarderingskamer. Het gaat hier om geschillen tussen gemeenten en de partijen die de waardegegevens gebruiken en niet om geschillen tussen (individuele of groepen) burgers en een gemeente.

Werkwijze

Ter uitvoering van haar taak kan de Waarderingskamer ingevolge artikel 7 van de Wet WOZ commissies instellen. Daartoe zijn ingesteld de Commissie regelgeving en controle, de Commissie klankbord, de Commissie gegevensuitwisseling, de Commissie benchmarking, de Geschillencommissie en de Commissie financiën, personeel en organisatie. In al deze commissies, met uitzondering van de Commissie klankbord, zijn de leden voorgedragen door de partijen die de waardegegevens gebruiken voor de heffing van belastingen. Door de participatie van alle betrokken partijen in deze commissies ontstaat een indirecte vorm van toezicht op het functioneren van de Waarderingskamer. Ook het adviserend lidmaatschap op voordracht van de minister van Financiën is van belang. De aanwezigheid van een adviserend lid namens de minister van Financiën in de Waarderingskamer biedt mogelijkheden tot overleg. De Waarderingskamer publiceert eveneens veel informatie op de website van de Waarderingskamer, zodat er een transparante werkwijze ontstaat voor alle betrokken partijen.

3 De ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van Financiën

De ministeriële verantwoordelijkheid voor de Wet WOZ is tweeledig. Hij heeft betrekking op de gemeentelijke uitvoering van de Wet WOZ en op de Waarderingskamer, de in de rechtsvorm van een zelfstandig bestuursorgaan ingestelde toezichthouder.

3.1 De ministeriële verantwoordelijkheid voor het taakveld

De ministeriële verantwoordelijkheid voor het taakveld van de gemeenten komt tot uitdrukking in de bevoegdheid die de minister heeft om door interbestuurlijk toezicht stappen te zetten op de interventieladder. Het generieke Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing onderscheidt zes fasen. In de gemaakte afspraken tussen de Waarderingskamer en het Ministerie van Financiën liggen de eerste drie fasen bij de Waarderingskamer en de laatste drie bij de staatssecretaris.

3.2 De ministeriële verantwoordelijkheid voor de Waarderingskamer

Het gegeven dat de Waarderingskamer een ZBO is, impliceert dat zij haar toezicht uitoefent, onafhankelijk van de beleidmakende en verantwoordelijke minister. In de Kaderwet ZBO is een aantal waarborgen opgenomen om de ministeriële verantwoordelijkheid te borgen.

De wettelijke eisen opgenomen in de Kaderwet ZBO zijn sinds 1 januari 2011 van toepassing op de Waarderingskamer. Zo stelt, op grond van artikel 18 van de Kaderwet ZBO, de Waarderingskamer jaarlijks voor 15 maart een jaarverslag op waarin een beschrijving wordt gegeven van de taakuitoefening en het gevoerde beleid. Tevens wordt het gevoerde beleid met betrekking tot de kwaliteitszorg beschreven. Het jaarverslag wordt door de Waarderingskamer zowel aan de minister als, nadat de goedkeuring van de daarin opgenomen jaarrekening is ontvangen, aan beide Kamers van de Staten-Generaal toegezonden.

Op grond van artikel 39 van de Kaderwet ZBO zendt de minister elke vijf jaar een verslag aan beide kamers van de Staten-Generaal ten behoeve van de beoordeling van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van de Waarderingskamer.

Kaders

Bij brief van 27 november 2013 van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer betreffende het financiële beheer en toezicht op de semipublieke sector schrijft de minister een normenkader voor deze sector voor. Het normenkader geeft richting aan de volgende onderwerpen:

- Meer toekomst- en risicogericht sturen en beheersen;
- Betere financiële "checks & balances" door het versterken van transparantie en kritisch vermogen binnen de organisatie;
- Meer transparantie over het "in control zijn" van het bestuur ten aanzien van het financieel beheer en geldende sectorcodes;
- Meer toekomstgerichte advisering van de controlerend accountant.

De Waarderingskamer geeft aan bovenstaande punten inhoudelijk vorm en kan daar ook verantwoording over afleggen.

Rolverdeling binnen de ministeriële verantwoordelijkheid

In de circulaire 'Governance ten aanzien van ZBO's'¹ (2015) zijn de rollen van opdrachtnemer (het ZBO, hier de Waarderingskamer), eigenaar en opdrachtgever (beide de Minister) onderscheiden. De wetgever beveelt daarin ook aan om deze verschillende rollen van de Minister en het ZBO te beschrijven in werkafspraken. Onderstaande tabel geeft de verschillende rollen binnen het

---

¹ Kamerstuk 25 268, nr. 113, vergaderjaar 2014-2015

ministerie van Financiën weer, met de taken die behoren bij de onderscheiden rollen. Deze rollen dienen te worden verstaan als een verdere inrichting van de politieke verantwoordelijkheid van de minister. Zo heeft het begrip eigenaarschap dan ook betekenis vanuit de sturingsrelatie zoals de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat in voornoemde circulaire schetst.

Functionaris	Plv. secretaris-generaal	Vrije voordracht van de minister van Financiën, laatstelijk vervuld door DG Fiscale Zaken, directeur Directe Belastingen	Twee leden uit de Rijksbelastingdienst
Lid WK?	Geen lid Waarderingskamer	Adviserend lid Waarderingskamer	Lid Waarderingskamer
Rol	Eigenaar zbo Waarderingskamer	Directie Directe Belastingen is de beleidsinhoudelijk betrokken directie (wetgever WOZ).	Afnemer WOZ-gegevens voor belastingheffing, evenals gemeenten en waterschappen
Taken	Keurt besluit tot vaststelling begroting en jaarrekening goed. Ziet toe op continuïteit en doelmatigheid Waarderingskamer.	Directie Directe Belastingen is verantwoordelijk voor wet- en regelgeving. Uit dien hoofde lid van de Commissie regelgeving en controle.	Maakt met andere afnemende overheden hun (lange termijn-) behoefte aan generieke diensten kenbaar in de Waarderingskamer;
			Nemen met andere afnemers diensten van de Waarderingskamer af en communiceren in de Waarderingskamer over eventuele problemen in de uitvoering daarvan. Indien de afnemers in de Waarderingskamer niet tot een oplossing komen bij problemen in de uitvoering, escaleren zij dat naar (centraal) opdrachtgever en eigenaar;
			In de Waarderingskamer overleggen de afnemers over innovatie- en wijzigingsvoorstellen.

4 Toezicht algemeen

In een toezichtarrangement moet, gelet op het belang van transparantie en continuïteit van de informatievoorziening, in elk geval opgenomen worden welke informatie een minister wanneer en op welke wijze wil ontvangen, aan welke (kwaliteits-)eisen de informatie moet voldoen en op welke wijze hij de informatie en de kwaliteit ervan zal beoordelen. Daarbij hoort ook een reviewbeleid op de werkzaamheden van de instellingsaccountant ten aanzien van de rechtmatigheidsaspecten.

4.1 Informatie die de minister ontvangt

Naast de wettelijke bepalingen op grond waarvan de Waarderingskamer informatie moet verstrekken aan de minister, kan zij de minister ook gevraagd of ongevraagd adviseren over zaken die verband houden met de inhoud en de toepassing van hetgeen bij of krachtens de wet is bepaald.

- a. De Waarderingskamer stuurt jaarlijks een brief/advies aan de minister over de marktontwikkeling van de woningen tussen twee waardepeildata, voor de bijstelling van het eigenwoningforfait.
- b. Het werkplan van de Waarderingskamer beschrijft hoe de toezichtcapaciteit en de toezichtinstrumenten worden ingezet om de taak van de organisatie realiseren. De uitvoering van het WOZ-proces is aan veranderingen onderhevig. Daarom besteedt de Waarderingskamer in haar werkplan ook aandacht aan haar adviesrol met betrekking tot actuele onderwerpen die binnen het werkterrein van de Waarderingskamer vallen. Het werkplan wordt vastgesteld door de Waarderingskamer, gepubliceerd op haar website en ter kennisneming aangeboden aan de minister.
- c. Tevens zijn er afspraken gemaakt over de periodieke rapportages die de Waarderingskamer verstrekt aan de minister over de voortgang van de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten. Eenmaal per jaar verstrekt de Waarderingskamer een voortgangsrapportage over de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten aan de minister. De rapportage moet ten minste gegevens bevatten over:
  - het verloop van de herwaardering;
  - de marktontwikkeling van woningen en niet-woningen tussen twee waardepeildata;
  - het toezicht op de basisregistratie waarde onroerende zaken;
  - de behandeling van bezwaarschriften en
  - de administratieve processen.

4.2 De kwaliteitsbeoordeling van de aangeleverde informatie door de minister

Het financieel beleid en beheer van de Waarderingskamer, voorzien van een accountantsverklaring, worden goedgekeurd door de minister. De minister kan op grond van artikel 20 van de Kaderwet ZBO ook inzage vorderen van alle zakelijke gegevens en bescheiden indien dat voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig is.

Het reviewbeleid fungeert als een sluitstuk van goed toezicht. Primair zijn accountants(kantoren) verantwoordelijk voor de door hen geleverde kwaliteit van controles. Om deze kwaliteit te bewaken is een kwaliteitsstelsel binnen kantoren, de beroepsorganisatie NBA en, voor een deel van de opdrachten, bij de Autoriteit Financiële Markten opgezet. Dit stelsel is uitgangspunt voor het toezichtbeleid. Alleen wanneer een verhoogd risico aanwezig is of indien er concrete signalen zijn dat de accountant ondeugdelijk werk levert is het mogelijk het gesprek aan te gaan met de betreffende accountant of zonodig een review te laten uitvoeren door een (rijks)auditdienst. Wel vindt er eenmaal in de 5 jaar een review plaats van de werkzaamheden van de instellingsaccountant ten aanzien van de getrouwheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheidsaspecten.

5 Conclusie en afspraken

5.1 Conclusie

De borging van de kwaliteit van de informatie die de Waarderingskamer verstrekt aan de minister ligt grotendeels al verankerd in de Wet WOZ, in de Kaderwet ZBO en in dit toezichtarrangement. Op verschillende plaatsen in deze wetten wordt nadrukkelijk genoemd hoe de Waarderingskamer haar verantwoordelijkheid voor haar taak dient te nemen en hoe daarover te communiceren met de minister. De Kaderwet ZBO biedt de minister de mogelijkheid aanwijzingen te geven met betrekking tot de uitoefening van de taak van de Waarderingskamer. De minister heeft dus een instrument om in te grijpen in de werkwijze van de Waarderingskamer en zijn ministeriële verantwoordelijkheid te nemen voor de Waarderingskamer.

5.2 Afspraken

In dit document ligt vastgelegd wat de Waarderingskamer wettelijk aan informatie moet verstrekken aan de minister en tevens datgene wat zij in onderlinge afspraak dan wel ongevraagd aan de minister verstrekt. Als bijlage 1 bij dit toezichtarrangement is een overzicht opgenomen van de documenten die de Waarderingskamer opstelt en overlegt aan de minister alsmede de grondslag. Als bijlage 2 zijn de begrotingsspelregels opgenomen. Deze spelregels hebben als doel het bevorderen van bestuurlijke rust alsmede het bieden van meerjarige kaders. Als bijlage 3 is het controleprotocol toegevoegd met het kader voor de externe accountant van de Waarderingskamer.

Dit toezichtarrangement wordt gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid. De Waarderingskamer verwijst hiernaar op haar website.

Wijzigingen in de wet en in de afspraken kunnen leiden tot aanpassing van dit document.

BIJLAGE 1 Informatieverstrekking tussen Waarderingskamer en ministerie van Financiën

INFORMATIE	GESTELDE (KWALITEITS)EISEN	BEOORDELING DOOR MINISTER
Financieel jaarverslag	<ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijke indieningsdatum is 15 maart van het jaar volgend op het begrotingsjaar: - opgesteld conform RJ 640; - opgesteld conform voorwaarden Kaderwet ZBO's; - voorzien van getrouwheidsverklaring; - voorzien van rechtmatigheidsverklaring. 	<ul style="list-style-type: none"> • Minister moet besluit tot vaststelling jaarrekening goedkeuren (art. 34 Kaderwet ZBO) • Review op werkzaamheden instellingsaccountant (eenmaal in de 5 jaren)
Begroting	<ul style="list-style-type: none"> • Voor 31 maart bespreekt de Waarderingskamer een meerjarenbegroting die tenminste drie toekomstige begrotingsjaren omvat. • De definitieve begroting wordt vastgesteld voor 31 maart van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. • Uiterlijk 1 december voorafgaand aan het begrotingsjaar kan nog een bijstelling van de begroting voor het komende jaar plaatsvinden binnen de voorwaarden van de begrotingsspelregels. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dit document wordt niet aan de minister toegezonden. • Minister moet besluit tot vaststelling van de begroting goedkeuren (Kaderwet ZBO artikel 29) • Minister moet besluit tot vaststelling van de begroting goedkeuren (Kaderwet ZBO artikel 29)
Verslag over uitgevoerde werkzaamheden (jaarverslag)	<ul style="list-style-type: none"> • Uiterlijke indieningsdatum is 15 maart van het jaar volgend op het begrotingsjaar. • Juiste kengetallen (kpi's). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaderwet ZBO, artikel 18, lid 1
Brief over marktontwikkeling van de woningen	<ul style="list-style-type: none"> • Wordt met betrekking tot de globale raming uiterlijk op 1 juli verstuurd; de cijfers met betrekking tot de definitieve waardeontwikkeling van woningen worden uiterlijk 15 november na de waardepeildatum verstuurd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wet WOZ, artikel 4, lid 3 en Kaderwet ZBO, artikel 20, lid 1
Periodieke rapportage over de voortgang van uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • Ten minste één rapportage per jaar (Staat van de WOZ 20..), bevat de volgende onderwerpen: - het verloop van de herwaardering; - de marktontwikkeling van woningen en niet-woningen tussen twee waardepeildata; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wet WOZ, artikel 4, lid 3 en Kaderwet ZBO, artikel 20, lid 1

	<ul style="list-style-type: none"> - het toezicht op de basisregistratie waarde onroerende zaken; - de behandeling van bezwaarschriften; en - de administratieve processen. 	
Gevraagd advies	<ul style="list-style-type: none"> • Advies wordt gegeven binnen de door de Minister genoemde termijn en bij ontbreken daarvan binnen drie maanden of zoveel eerder als mogelijk is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wet WOZ, artikel 4, lid 3, Kaderwet ZBO, artikel 20, lid 1 en Kaderwet Adviescolleges artikel 17 en 18

BIJLAGE 2 Begrotingsregels Waarderingskamer

- a. De begroting van jaar t moet uiterlijk op 31 maart t-1 bij de staatssecretaris zijn ingediend.
- b. Als basisreeks geldt de begroting van 2018 zoals die op 23 november 2017 door de Waarderingskamer is vastgesteld en door de staatssecretaris op basis van artikel 29 van de Kaderwet ZBO's is goedgekeurd.
- c. Indien alle drie afnemers (Belastingdienst, waterschappen en gemeenten) daarmee instemmen, kan door de Waarderingskamer uiterlijk in november voorafgaand aan het begrotingsjaar een bijstelling van de in het voorjaar al vastgestelde en goedgekeurde begroting plaatsvinden wegens loon- en prijsbijstelling. Deze loon- en prijsbijstelling is gebaseerd op publicaties van het CBS (voor prijsindexering de *Jaarmutatie CPI* stand juni, en voor loonindexering de *Contractuele loonkosten per maand Totaal CAO-sectoren, ontwikkeling ten opzichte van een jaar eerder*, stand juni). Het is aan de drie afnemers om gezamenlijk te besluiten of de Waarderingskamer de loon- en prijsbijstelling, waarvan de waarde dan bekend is, zelf op kan vangen (bijvoorbeeld via onderbezetting en/of inzet van de egalisatiereserve) of dat de afnemers gezamenlijk in het komende begrotingsjaar een hogere bijdrage betalen. De aldus gewijzigde begroting behoeft opnieuw de goedkeuring van de staatssecretaris.
- d. Toekomstige taakstellingen op de bijdragen van één of meerdere afnemers (Belastingdienst, waterschappen en gemeenten) kunnen uitsluitend bij instemming van alle drie afnemers worden doorvertaald in de begroting van de Waarderingskamer.
- e. Indien het financiële kader (a-d) onvoldoende is voor de uitvoering van het voorgestelde meerjarenplan, of voor het later vast te stellen werkplan voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft, wordt de benodigde afwijking op het kader door de leden van de Waarderingskamer en het voorstel tot wijziging daarvan inclusief toelichting bepaald. De toelichting bevat zowel een zorgvuldige onderbouwing van de noodzaak, alsmede voorstellen ter dekking. Vervolgens wordt het voorstel ter goedkeuring aan de staatssecretaris gezonden. Er zullen door de Waarderingskamer met betrekking tot de voorgestelde afwijking nog geen financiële verplichtingen met derden worden aangegaan, totdat de staatssecretaris goedkeuring heeft verleend. De bijdragen van de afnemers aan de begroting van de Waarderingskamer worden aan hen gefactureerd in januari van het jaar waarop de begroting betrekking heeft. Zij dienen binnen vier weken na dagtekening van de factuur hun aandeel te voldoen. Dit is ook voorgeschreven in het Uitvoeringsbesluit kostenverrekening en gegevenslevering Wet waardering onroerende zaken. De begroting van de Waarderingskamer kan onderwerp van gesprek zijn in het Bestuurlijk Overleg WOZ (BO WOZ).
- f. Indien in enig jaar de begroting lager uitkomt dan volgens de financiële kaders is toegestaan beïnvloedt dit niet automatisch de financiële kaders voor volgende jaren. Er dient dan een analyse plaats te vinden of de onderschrijding incidenteel of structureel van aard is. Deze analyse zal bij de staatssecretaris worden ingediend bij begroting en/of jaarverslag.
- g. Indien gedurende het jaar een tekort op het totaal van de begroting van meer dan 5% ontstaat of dreigt te ontstaan tussen de werkelijke en de begrote baten en lasten dan wel inkomsten en uitgaven, doet de Waarderingskamer daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de staatssecretaris. Bij volledig onvoorzienbaar ontstaan

van een tekort binnen een week na plaatsvinden. Bij dreiging van een tekort uiterlijk een maand nadat de melding daarvan in de Commissie Financiën, personeel en organisatie is besproken, of eerder indien het tekort dan mogelijk voorafgaand of binnen een maand na mededeling reeds plaats zal vinden. De mededeling aan de staatssecretaris is onder vermelding van de oorzaak van de verschillen en de maatregelen die de Waarderingskamer treft om binnen het kader te blijven. Dit kan ook onderwerp van gesprek zijn in het BO WOZ of een gevolg zijn van de besluiten die daar zijn genomen.

- h. De egalisatiereserve bedraagt maximaal 5% van de gemiddelde begroting over de laatste drie jaren.

BIJLAGE 3 Controleprotocol financiële verantwoording Waarderingskamer

1. Inleiding

De Waarderingskamer is de toezichthouder op de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken². Zij is een zelfstandig bestuursorgaan, en derhalve niet hiërarchisch ondergeschikt aan de Minister van Financiën.

De verantwoordelijkheid van de minister ziet op het functioneren van het toezichtstelsel als geheel. Dat betreft de instelling en inrichting van het toezicht als zodanig en het functioneren van de Waarderingskamer. Zoals nader uiteengezet in het toezichtarrangement, heeft de minister in het kader van die verantwoordelijkheid diverse bevoegdheden, waaronder de bevoegdheid het besluit tot vaststelling van de jaarrekening door de toezichthouder goed te keuren³. Hier spelen de bevindingen van de externe accountant van de toezichthouder een belangrijke rol.

De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

De Waarderingskamer valt onder de werking van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*. Een aantal bepalingen van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* is buiten toepassing verklaard⁴, omdat de specifieke organisatiestructuur van de Waarderingskamer de toepasselijkheid van bepaalde bepalingen uit de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* onmogelijk c.q. onwenselijk maakt.⁵

Doelstelling en toepassing

De *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* biedt op hoofdlijnen een kader voor het accountantsonderzoek. Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de getrouwheidscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de te hanteren materialiteit. Dit controleprotocol geeft ook aanwijzingen voor de controle op de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen door de Waarderingskamer. Het doel van dit controleprotocol is niet om de aanpak van het door de externe accountant uit te voeren onderzoek voor te schrijven, maar om de kaders te geven waarbinnen dat onderzoek dient plaats te vinden.

Onderhavig controleprotocol wordt toegepast op de controle van de jaarrekening over het boekjaar 2019 en de daaropvolgende boekjaren.

Dossievorming

Bij de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden documenteert de externe accountant van de Waarderingskamer conform de geldende controlestandaarden.

De Minister van Financiën is bevoegd inzage te vorderen in de controledossiers van de externe accountant van de Waarderingskamer om te bepalen of hij kan steunen op de door de accountant uitgevoerde controle, waarbij geldt dat de accountant zich niet kan beroepen op een bij of krachtens de wet op hem rustende geheimhoudingsverplichting.⁶ De minister kan in dit kader de *Auditdienst Rijk* (ADR) vragen een review uit te voeren om een verantwoord oordeel te vormen over de grondslagen, de uitvoering en de resultaten van de accountantscontrole.

---

² Stb. 1994, 874

³ Artikel 34 van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*.

⁴ Het gaat hier om de artikelen 9 en 15 van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*.

⁵ Deze specifieke organisatiestructuur vindt zijn grondslag in de Wet Waardering Onroerende Zaken, artikel 5, lid 1 en 2, waarin is bepaald dat de Waarderingskamer elf leden heeft, waarvan er vier op voordracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, twee leden uit de rijksbelastingdienst en twee leden op voordracht van de Unie van Waterschappen zijn benoemd. Om de onafhankelijkheid te garanderen, is de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies (CAP) van de provincie (de enige niet-vertegenwoordigde bestuurslaag in de Waarderingskamer) Zuid-Holland van overeenkomstige toepassing verklaard.

⁶ Zie artikel 6.3 van de *Comptabiliteitswet 2016* en *Kamerstukken II 2015/16*, 34 426, nr. 3, p. 124 e.v. Zie tevens artikel 35, tweede lid, tweede volzin, van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*, waarin het zelfstandig bestuursorgaan wordt opgedragen om bij de aanwijzing van een accountant te bedingen dat de minister(s) desgevraagd inzicht wordt geboden in de controlewerkzaamheden van de accountant.

Aanwijzing externe accountant

Uit de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* volgt dat het zelfstandig bestuursorgaan zijn jaarrekening moet laten controleren door een accountant.⁷ Daartoe dient de Waarderingskamer een externe accountant te benoemen en op te dragen de door het bestuur opgemaakte jaarrekening te controleren.

2. Onderzoeksaanpak

De accountant onderzoekt de getrouwheid van de jaarrekening alsmede (de verantwoording over)⁸ de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen door de toezichthouder. Bovendien kijkt hij naar de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer. Als onderdeel daarvan onderzoekt hij of de voorgeschreven informatie (zie ook het referentiekader hieronder) getrouw en in overeenstemming met relevante verslaggevingsregels in de jaarrekening van de Waarderingskamer is opgenomen, en of er inconsistenties van materieel belang bestaan tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en de kennis die de accountant vanuit zijn controle van de jaarrekening of anderszins heeft opgedaan en de informatie die in het jaarverslag van de Waarderingskamer is opgenomen.

Zoals eerder werd aangegeven, beoogt dit controleprotocol niet de onderzoeksaanpak van de accountant voor te schrijven. De accountant stelt ten behoeve van zijn onderzoek een controleplan en werkprogramma's op waarin hij de aanpak van zijn onderzoek vastlegt. Hij sluit bij zijn onderzoek aan bij de regels die gelden voor de accountantscontrole en hij verricht zijn onderzoekswerkzaamheden in overeenstemming met de geldende beroepsvoorschriften van de *Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants* (NBA) en geldende controlestandaarden.

Controleobject

Het object van de accountantscontrole is de jaarrekening van de Waarderingskamer, waarin begrepen (de verantwoording over) de rechtmatige inning en besteding van de middelen door de Waarderingskamer.

Referentiekader

Een deel van het referentiekader voor de accountantscontrole ligt vast in hetgeen bepaald is bij of krachtens de onderstaande wetten en richtlijnen:

Wet waardering onroerende zaken
Kaderwet zelfstandige bestuursorganen
Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)
Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven"
Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Daarnaast bestaat het referentiekader uit het *Toezichtarrangement Waarderingskamer*, de bijlage Begrotingsregels Waarderingskamer, dit controleprotocol en interne regelingen van de Waarderingskamer.

Betrouwbaarheid

Met betrouwbaarheid wordt hier bedoeld de mate van zekerheid waarmee de accountant zijn onderzoek dient uit te voeren. De controleverklaring verschaft een redelijke mate van zekerheid dat de betreffende jaarrekening dan wel verantwoording geen onjuistheden van materieel belang bevat. Indien dit begrip ten behoeve van het gebruik van statistische technieken moet worden gekwantificeerd, dient een betrouwbaarheid van 95% te worden gehanteerd.

---

⁷ Artikel 35, tweede tot en met vierde lid, van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*.

Materialiteit

Materialiteit ziet op de vereiste nauwkeurigheid die de accountant in zijn werk dient te hanteren; hieruit volgt wat het effect is van door de accountant geconstateerde afwijkingen (fouten of onzekerheden) op zijn oordeel.

De accountant hanteert voor de bepaling van de materialiteit en zijn oordeelsvorming de volgende uitgangspunten:⁹

	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Afkeurende verklaring/ Verklaring van oordeelonthouding
Onzekerheden in controle & Fouten in verantwoording	≤2%	>2% - ≤4%	>4%

Deze normen worden gebruikt voor het afgeven van de verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening van de Waarderingskamer. Als omvangbasis geldt hierbij het totaal van de lasten, tenzij de accountant een andere omvangbasis meer passend acht.

Met betrekking tot de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen door het zelfstandig bestuursorgaan geldt dat het bestuur van de toezichthouder ofwel zelf een verklaring aflegt over de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen welke verantwoording in het jaarverslag wordt opgenomen dan wel – indien dit niet het geval is – de accountant daarover rapporteert in zijn controleverklaring (het laatste wordt ook wel “direct reporting” genoemd).

Indien voor de eerste optie wordt gekozen, dient het bestuur van de Waarderingskamer een rapporteringstolerantie van 2% voor fouten en onzekerheden gezamenlijk (bij elkaar opgeteld) te hanteren. Als omvangbasis geldt daarbij het totaal van de lasten. De accountant stelt vervolgens vast of in de rechtmatigheidsverantwoording van de Waarderingskamer over de inning en besteding van de middelen het bedrag en de aard van de fouten en onzekerheden getrouw zijn vermeld en meldt deze indien dit bedrag de rapporteringstoleranties overschrijdt. Bij deze controle geldt geen kwantitatieve materialiteit; een onvermeld gebleven bedrag aan fouten of onzekerheden boven de rapporteringstolerantie is ongeacht dat bedrag materieel.

Indien de Waarderingskamer geen rechtmatigheidsverantwoording over de inning en besteding van middelen in haar jaarverslag opneemt, geeft de accountant in zijn controleverklaring een oordeel over de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen (“direct reporting”). De in bovenstaande tabel genoemde materialiteitsgrenzen gelden dan afzonderlijk voor het oordeel over de getrouwheid en het oordeel over de rechtmatigheid. Getrouwheids- en rechtmatigheidsbevindingen worden dan niet bij elkaar opgeteld; de accountant geeft daarover in zijn controleverklaring twee afzonderlijke oordelen.

3. Accountantsproducten

Voor een minister geldt dat hij blijvend aandacht dient te schenken aan de rechtmatige en doelmatige besteding van publieke middelen binnen zijn portefeuille, ongeacht of deze rechtstreeks of middellijk (door een zelfstandig bestuursorgaan) over zijn begroting(shoofdstuk) lopen dan wel krachtens onder zijn verantwoordelijkheid tot stand gekomen regelgeving in de vorm van een tarief door justitiabelen worden opgebracht. Hierbij moet hij kunnen steunen op de informatie die door het zelfstandig bestuursorgaan wordt verstrekt¹⁰.

⁹ Bij de bepaling van deze toleranties wordt uitgegaan van de realisatiecijfers zoals opgenomen in het jaarrekening.

¹⁰ Kamerstukken II 2000/01, 27426, nr. 3, p. 32.

In dit kader speelt de externe accountant van het zelfstandig bestuursorgaan een belangrijke rol. De Waarderingskamer geeft de externe accountant de opdracht tot het instellen van onderzoeken. De accountant geeft de uitkomst van deze onderzoeken weer in:

- a. een verklaring omtrent de getrouwheid bij de jaarrekening;
- b. (de verantwoording over) de rechtmatige inning en besteding van middelen door de Waarderingskamer. De accountant stelt in ieder geval vast of:
  1. de inning en besteding van middelen in overeenstemming is met het in dit controleprotocol bedoelde referentiekader;
  2. de inning en besteding van middelen op deugdelijke, controleerbare en ordelijke wijze in de financiële administratie zijn verwerkt en gerubriceerd;
  3. de Waarderingskamer voor de behandeling van de inning van middelen een adequate interne functiescheiding hanteert;
  4. de Waarderingskamer voor de behandeling (verbruiken, autoriseren, registreren en betalen) van de besteding van middelen een adequate interne functiescheiding hanteert;
  5. de besteding van middelen is gebaseerd op deugdelijke bewijsstukken waaruit de feitelijke levering van de (tegen)prestatie blijkt;
  6. de besteding van middelen is gedaan tot het juiste bedrag, op het juiste tijdstip, aan de juiste ontvanger en door de daartoe bevoegde persoon is gedaan;
  7. de besteding van middelen in overeenstemming zijn met van toepassing zijnde (Europese en nationale) aanbestedingsregels;
  8. de bezoldiging van topfunctionarissen¹¹ van de Waarderingskamer alsook de verantwoording en toelichting daarover voldoen aan het in dit controleprotocol bedoelde referentiekader, in het bijzonder aan het bij of krachtens de WNT bepaalde;
  9. de bezoldiging van degenen die in dienstbetrekking van de Waarderingskamer zijn en van wie de bezoldiging de maximale bezoldiging te boven is gegaan, alsook de verantwoording en toelichting daarover voldoen aan het in dit controleprotocol bedoelde referentiekader, in het bijzonder aan het bij of krachtens de WNT bepaalde;
- c. een verslag van de bevindingen van de accountant over de vraag of het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer voldoen aan eisen van doelmatigheid.¹²
  1. Is er een planning en controlecyclus, en wordt daarmee de sturing en monitoring van de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer voldoende ondersteund?
  2. Is er een analyse naar de trend(s) die de meerjarencijfers laten zien over de ontwikkeling van de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer?
  3. Zijn er effectmetingonderzoeken uitgevoerd, en wat volgt daaruit over de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer?
  4. Is er sprake van conformiteit met de begrotingsregels?
  5. Heeft de Waarderingskamer in de jaarstukken op inzichtelijke en transparante wijze verantwoording afgelegd over de doelmatigheid van het beheer en de organisatie?
  6. Verschafft de Waarderingskamer in de verantwoording inzicht in de relatie tussen de gerealiseerde prestaties en de daarbij bestede middelen?
  7. Hanteert de Waarderingskamer prestatie-indicatoren? Zo ja:
    - Zijn de uitkomsten van de prestatie-indicatoren zodanig tot stand gekomen dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het proces duidelijk vastgelegd zijn en het totstandkomingsproces achteraf reconstrueerbaar is?
    - Zien de prestatie-indicatoren (mede) op de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer? Zo ja, wordt in de

---

¹¹ Als bedoeld in de WNT.

¹² Artikel 35, tweede tot en met vierde lid, van de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen*.

verantwoording gerapporteerd over de uitkomsten van die prestatie-indicatoren?

- Welke trend(s) laten de uitkomsten van de prestatie-indicatoren over meerdere jaren zien, in het bijzonder ten aanzien van de doelmatigheid van het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer?

Ad b

De Waarderingskamer dient haar middelen rechtmatig te innen en besteden. Dit houdt in dat het financieel beheer van de Waarderingskamer gevoerd dient te worden in overeenstemming met wettelijke regelingen, met door de minister gestelde specifieke voorwaarden en met contractuele afspraken met derden. Ook impliceert een rechtmatig financieel beheer dat het beheer ordelijk en controleerbaar dient te zijn.¹³

De accountantsverklaring ziet op de getrouwheid van de jaarrekening alsmede op de verklaring van de accountant over de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen. Deze verklaring bevat het oordeel van de accountant..

De accountant richt zijn verklaring en verslag van bevindingen in met inachtneming van de van toepassing zijnde gedrags- en beroepsregels van de NBA. De jaarrekening dient in overeenstemming te zijn met relevante verslaggevingsregels (zie ook het eerder vermelde referentiekader).

Het bestuur van de Waarderingskamer legt in de jaarstukken ofwel zelf verantwoording af over de rechtmatigheid van de inning en besteding van middelen zodat de accountant vervolgens in zijn controleverklaring mede een oordeel geeft over de getrouwheid van die verantwoording ofwel de accountant oordeelt zelf of de inning en besteding van middelen rechtmatig is (direct reporting).

Ad c

Zolang het de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen voorschrijft, wordt van de accountant een verslag verwacht van zijn bevindingen over de vraag of het beheer en de organisatie van de Waarderingskamer voldoet aan eisen van doelmatigheid¹⁴. Hiermee wordt gewaarborgd dat ten minste eenmaal per jaar verslag wordt gedaan van de inspanningen van de toezichthouder ter zake van doelmatigheid.¹⁵ Deze uit de *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen* voortvloeiende verplichting is niet voorzien van een normatief kader. De eisen van doelmatigheid worden bepaald door van toepassing zijnde wet- en regelgeving en de afspraken die ter zake zijn gemaakt tussen de minister en de Waarderingskamer.¹⁶

In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat een organisatie doelmatig is wanneer er een goed evenwicht bestaat tussen doelstellingen, ingezette middelen en geleverde prestaties.

In het rapport van feitelijke bevindingen vermeldt de accountant welke specifieke werkzaamheden hij in dit kader heeft verricht en tot welke bevindingen dit heeft geleid. Voor zover de accountant bij zijn onderzoek heeft vastgesteld dat de toezichthouder de verplichtingen niet heeft nageleefd maakt hij daarvan in elk geval melding in zijn verslag van bevindingen. Afwijkingen van de in dit controleprotocol genoemde aandachtspunten dienen onder verwijzing naar de relevante bepaling uit de wet- en regelgeving te worden gerapporteerd. Voor de aandachtspunten waarbij de accountant geen afwijkingen constateert, kan hij volstaan met het opsommen van de aandachtspunten en de bevestiging dat hij ten aanzien van deze punten geen afwijkingen heeft geconstateerd.

¹³ *Kamerstukken II 2000/01, 27426, nr. 3, p. 32. Zie ook Kamerstukken II 2000/01, 27426, nr. 5, p. 108.*

¹⁴ *Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, artikel 35, lid 4.*

¹⁵ *Kamerstukken II 2000/01, 27426, nr. 3, p. 32.*

¹⁶ *Kamerstukken II 2000/01, 27426, nr. 3, p. 32 en Kamerstukken I 2001/02, 27426, nr. 276c, p. 7.*

Bijzondere informatie n.a.v. moties

Naar aanleiding van de motie van het lid De Nerée tot Babberich c.s.¹⁷ en de motie van het lid Bibi de Vries c.s.¹⁸ wordt in het departementaal jaarverslag van het ministerie van Financiën bepaalde informatie over de toezichthouders opgenomen. Het gaat om overzichten van de volgende gegevens:

1. de kosten van de Waarderingskamer, uitgesplitst over de afnemers;
2. het aantal formatieplaatsen, zo mogelijk per beleidsdoel en toezichttaak;
3. de kosten die doorberekend worden aan de ondertoezichtgestelden;
4. de beleidsdoelen, de toezichttaak en de geleverde prestaties door de Waarderingskamer.

Deze informatie dient uiteraard op een deugdelijke wijze tot stand te zijn gekomen. Daarbij zijn de ADR en de Algemene Rekenkamer voor hun controles aangewezen op goed verifieerbare bronnen. Voor zover deze bronnen niet binnen het ministerie beschikbaar zijn, dient teruggevallen te worden op de bevindingen van een accountant. Om die reden is met de Waarderingskamer afgesproken dat zij deze informatie opneemt in de jaarrekening. De externe accountant dient te controleren of deze gegevens in de jaarrekening zijn opgenomen en of deze op deugdelijke, controleerbare en ordelijke wijze tot stand zijn gekomen.

---

¹⁷ Kamerstukken II 2005/06, 30300, nr. 39.

¹⁸ Kamerstukken II 2006/07, 30413, nr. 79.